

5.3 MELDCODE BIJ SIGNALLEN VAN HUISELIIK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals goed te reageren bij signalen. Bijvoorbeeld huisartsen, zorgaanbieders, leerkrachten of medewerkers van jeugdinrichtingen. Sinds 1 juli 2013 zijn professionals verplicht de meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring.

Het bevoegd gezag van;

Hoogvliegers
Businesspark Friesland West 41
8447 SL Heerenveen

Overwegende dat

- Hoogvliegers verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn cliënten en dat deze verantwoordelijkheid ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- Van de beroepskrachten die werkzaam zijn bij Hoogvliegers op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen met als doel signaleren en stoppen van het mogelijke geweld en hulp bieden bij de gevolgen ervan. De medewerker is verplicht om enige signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling kenbaar te maken bij leidinggevende en/of coördinerend medewerker.
- Hoogvliegers een meldcode vaststelt waarin helder is welke stappen ondernomen moeten worden bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- Hoogvliegers in deze code ook vastlegt op welke wijze zij eventuele andere betrokken beroepskrachten bij deze stappen ondersteunt;
- Onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex) partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- Onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen getuige van huiselijk geweld, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- Onder beroepskracht in deze code wordt verstaan: de beroepskracht die voor of namens Hoogvliegers werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de instantie zorg, begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- Onder cliënt in deze code wordt verstaan: iedere persoon aan wie de beroepskracht zijn professionele diensten verleent zowel intern als extern;

En in aanmerking nemende de

- Wet bescherming persoonsgegevens;
- Jeugdwet;
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015
- Wet van 14 maart 2013 tot wijziging van diverse wetten in verband met de invoering van de verplichting voor bepaalde instanties waar professionals werken en voor bepaalde zelfstandige professionals om te beschikken over een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling en de kennis en het gebruik daarvan te bevorderen, onderscheidenlijk die meldcode te hanteren (verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling)
- Het privacyreglement van Hoogvliegers,

stelt Hoogvliegers de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast, en maakt gebruik van een stappenplan om huiselijk geweld of kindermishandeling in kaart te brengen en te melden.

STAPPENPLAN BIJ SIGNALLEN VAN HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

Stap 1:

Breng de signalen in kaart

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast. Je vult ten alle tijden een formulier MIC/FOBO in, deze voeg je toe aan het verslag dat je maakt aan de hand van signalen die je hebt opgevangen of hebt vernomen. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van dit stappenplan.

Heb je zelf geen contact met de kinderen van de cliënt, dan moet je toch signalen vastleggen over de situatie waarin deze kinderen zich mogelijk bevinden, als de toestand van jouw cliënt daar aanleiding toe geeft. Eventueel kun je informatie inwinnen bij direct betrokkenen. Leg het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen vast. Hierbij is het zeer belangrijk dat hypothesen of gevoelens bij een bepaalde situatie altijd als dusdanig op papier worden vermeldt. Wanneer je de kinderen van een volwassen cliënt niet persoonlijk kent, en het komt tot een gesprek (stap 3) of melding (stap 5), dan is het belangrijk om geen uitspraken te doen over hun situatie en welzijn; je kent de kinderen immers niet persoonlijk. Je kunt dan wel melden dat de geestelijke toestand van je cliënt een risico vormt voor het welzijn en/of de veiligheid van het kind.

Mocht het Hoogvliegers zelf betreffen waarbij je het vermoeden hebt van daderschap in huiselijk geweld en of kindermishandeling, dan kun je voor advies of melding contact opnemen met Veilig Thuis.

Beschrijf signalen zo feitelijk mogelijk

Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontcracht. Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd. Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht. Probeer objectief te kijken naar alle feiten. Het onderbuikgevoel speelt bij signalering ook een belangrijke rol. Probeer hier onderscheid in te maken, zet alle gevoelens die je in een specifieke situatie hebt gerust op papier. Deze gevoelens kunnen eveneens als hypothesen later worden bevestigd of ontcracht. Ook deze bevindingen meld je altijd in het op te stellen verslag.

Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.

- Signalen die duidelijk maken welke zorgen de begeleider ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet en wie hiervoor verantwoordelijk is.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Bij vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling zal er altijd een signaleringsverslag gemaakt worden door de desbetreffende begeleider. Deze begeleider gaat alle stappen langs zoals deze hierboven beschreven zijn.

Stap 2:

Raadpleeg een collega, leidinggevende of het AMK of het ASHG

Besprek de signalen met een deskundige collega. Vraag zo nodig ook advies aan het AMK of aan het ASHG. Mocht het advies niet toereikend zijn voor jouw gevoel dan maak je dit breder.

Stap 3:

Ga het gesprek aan met de cliënt

Bespreek de signalen met de cliënt. Mocht het een kind betreffen en er acht je het noodzakelijk dat er (eerst) een gesprek plaatsvindt met het kind zonder dat ouders of wettelijk vertegenwoordigers hiervan op de hoogte worden gebracht dan is dit toegestaan. Hierin moet wel overwogen worden of er risico's zijn en welke dat zijn voor het kind, wanneer dit vooraf aan ouders of wettelijk vertegenwoordigers wordt vermeld. De keus om het gesprek aan te gaan en de redenen voor eventueel niet inlichten van de ouders van het kind worden altijd nauwkeurig vastgelegd in het cliëntdossier.

Heb je ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt, raadpleeg dan een deskundige collega en/of het AMK of het ASHG. Maak bewust de keus, wie het gesprek met de cliënt voert en op welke wijze dit gebeurt. Probeer zoveel mogelijk de nadruk te leggen op de zorgvraag.

- Leg de cliënt het doel uit van het gesprek;
- Beschrijf de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan. De KNMG Meldcode Kindermishandeling vraagt van artsen om altijd ook advies in te winnen van het AMK of het ASHG4
- Nodig de cliënt uit om een reactie hierop te geven;
- Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kun je daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruiken. Aangezien dit bij Hoogvliegers klein van kans is, raadpleeg internet als het vermoeden bestaat.
- Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de cliënt, is alleen mogelijk als:
 - de veiligheid van de cliënt, die van jezelf, of die van een ander in het geding is; of
 - als je een goede reden hebt om te veronderstellen dat de cliënt door dit gesprek het contact met jou zal verbreken.
- Als cliënt zelf aangeeft niet te willen praten en/of praten niet mogelijk is voor een cliënt. Bij een sterk vermoeden is een melding dan noodzakelijk.

Over het wel of niet voeren van een gesprek met de cliënt bij vermoedens van specifieke vormen van geweld zoals eengerelateerd geweld, huwelijksdwang en vrouwelijke genitale verminking, wordt geadviseerd om altijd vooraf overleg te voeren met experts om te beoordelen of het voeren van een gesprek in dit stadium, in verband met de veiligheidsrisico's, verantwoord is.

Stap 4:

Inschatting risico, aard en ernst van geweld/mishandeling

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de cliënt het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling; weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Bij twijfel over risico's, aard on/of ernst van het geweld moet je Veilig Thuis (opnieuw) raadplegen.

Stap 5:

Beslis: Organiseer zelf hulp of doe een melding

Hulp organiseren en effecten volgen. Meen je, op basis van je afweging in stap 4, dat jij jouw cliënt en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen, organiseer dan de noodzakelijke hulp, volg de effecten van deze hulp en doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt, of opnieuw begint.

Melden en bespreken met de cliënt:

Kun je jouw cliënt niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen, of twijfel je eraan of je voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

Bespreek de melding vooraf met de cliënt (vanaf 12 jaar) en/of met de ouder (als de cliënt nog geen 16 jaar oud is). Bij cliënten jonger dan 12 jaar wordt het gesprek met de ouders gevoerd. Als zorgverlener kun je zelf afwegen en beslissen of ook met het kind een gesprek wordt gevoerd.

- Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
- Vraag de cliënt uitdrukkelijk om een reactie;
- In geval van bezwaren van de cliënt, overleg op welke wijze jij tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om je cliënt of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in de afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de cliënt of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen;
- Doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de cliënt of zijn gezinslid de doorslag moet geven.
- Meld jouw vermoeden bij het AMK of bij het ASHG4 en;
- Sluit bij jouw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- Overleg bij de melding met het AMK of het ASHG4, wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om de cliënt en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Van contacten met de cliënt over de melding kunt je afzien:

- Als de veiligheid van de cliënt, die van jezelf, of die van een ander in het geding is.
- Als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt daardoor het contact met jou zal verbreken.
- Als cliënt zelf aangeeft niet te willen praten en/of praten niet mogelijk is voor een cliënt. Bij een sterk vermoeden is een melding dan noodzakelijk.

Hieronder vind je signalen die er mogelijk op kunnen wijzen dat iemand slachtoffer is van huiselijk geweld. Dit zijn slechts enkele mogelijkheden, deze zijn wel het meest voorkomend. *Het staat niet vast dat als er sprake is van huiselijk geweld, de onderstaande punten ook daadwerkelijk aanwezig zijn.*

Signalen:

Het slachtoffer:

- gaat vaak of altijd onder begeleiding van de partner over straat
- heeft nauwelijks contact met anderen, zelfs niet met de familie
- moet altijd overal verantwoording over afleggen aan de partner
- heeft regelmatig verschillende blauwe plekken, kneuzingen en botbreuken
- mag niet over eigen geld beschikken
- gedraagt zich nederig/slaafs ten opzichte van de partner
- doet niets zonder eerst toestemming te vragen
- heeft moeite met oogcontact
- is zichtbaar bang voor de partner
- is schrikachtig
- zegt vaak: "Ik mag van mijn partner niet....."

De dader:

Het gedrag van iemand die huiselijk geweld pleegt, vertoont vaak het volgende gedrag. Hij of zij:

- is snel jaloers
- is eerst agressief en dan weer heel lief
- behandelt de ander als zijn of haar bezit
- maakt thuis dingen kapot
- belooft steeds dat het niet meer gebeurt
- wil altijd weten waar de ander is en wat hij of zij doet

Kindermishandeling:

Onderstaand biedt handvatten ten aanzien van signalering wat betreft kindermishandeling. Dit zijn slechts enkele mogelijkheden, deze zijn wel het meest voorkomend. Het staat niet vast dat als er sprake is van huiselijk geweld, de onderstaande punten ook daadwerkelijk aanwezig zijn:

Bij huiselijk geweld tussen (ex-)partners worden kinderen vaak over het hoofd gezien. Toch hebben zij meer in de gaten dan je denkt. Dit kan grote gevolgen hebben, zelfs voor baby's en heel jonge kinderen. Het is soms nog indringender wanneer een kind het geweld niet direct ziet, maar wel hoort of voelt. Een kind dat in bed ligt hoort meer dan de ouders zich soms realiseren.

Geweld of de dreiging van geweld tast het gevoel van veiligheid aan. Ook bij kinderen die er geen problemen mee lijken te hebben. Veel kinderen verbergen hun problemen voor hun ouders omdat zij denken dat hun ouders al genoeg zorgen hebben. Bijna alle kinderen denken dat zij zelf de schuld zijn van de ruzies in huis.

Jongens worden eerder opstandig en boos, meisjes trekken zich vaker terug. Kinderen schamen zich voor het geweld bij hen thuis. Ze raken hiervan in de war en praten er niet gemakkelijk over. Zelfs niet met hun beste vrienden of vriendinnen. De meeste kinderen zullen hun ouders blijven verdedigen en doen of er thuis niets aan de hand is. Ze dragen een geheim met zich mee en dat maakt hen eenzaam. Non-verbale signalen zijn belangrijk, zoals onverklaarbare verwondingen. Let hierbij ook op bedplassen, broekplassen bij angst.

Tips voor ouders:

Praat met het kind, geef antwoord op vragen op een voor het kind begrijpelijke manier. Probeer het vertrouwen van het kind te herstellen door de normale gang van zaken te herstellen. Zoek steun bij mensen die jijzelf en het kind vertrouwen. Je kunt terecht bij Bureau Jeugdzorg voor advies of hulp voor jezelf en je/het kind.